

HØYESTERETTS KJÆREMÅLSUTVALG

Den 27. juli 2005 ble det av Høyesteretts kjæremålsutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Rieber-Mohn og Støle i

HR-2005-01241-U, (sak nr. 2005/1016), straffesak, kjæremål:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder spørsmål om delvis ikrafttredelse av tingrettens dom i straffesak. Spørsmålet er om en avgjørelse om tap av førerett har trådt i kraft selv om lagmannsretten skal prøve lov-anvendelsen under skyldspørsmålet for enkelte av de tiltalepostene tingrettens dom omfatter.
- (2) Kongsberg tingrett avsa 7. januar 2005 dom med slik slutning:
  - ”1. A, f. 0.0.1980 dømmes for overtredelse av vtrl. § 31 første ledd jfr. § 5 første ledd, jfr. annet ledd, jfr. skiltforskriftens § 8, vtrl. § 31 første ledd, jfr. § 10 første ledd, vtrl. § 31 første ledd, jfr. § 3 første ledd, strl. § 171 nr. 2, strl. § 168 2. straffalternativ, strl. § 162 første ledd og legemiddelloven § 31 annet ledd, jfr. § 24 første ledd, det hele sammenholdt med strl. §§ 62 og 63 annet ledd, til en straff av fengsel i 6 – seks – måneder.

Til fradrag i straffen kommer 2 – to – dager for utholdt varetekt.
  2. Han fradømmes retten til å føre motorvogn for et tidsrom av 3 – tre – år og 6 – seks – måneder.
  3. Han tilpliktes å erstatte det offentlige sakens omkostninger med kr. 5.000,- - femtusen.

.....”
- (3) A har påanket dommen for blant annet domfellelsen vedrørende overtredelse av straffeloven §

168 annet ledd. Anken er henvist for så vidt gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Fradømmelsen av føreretten er ikke påanket.

- (4) Ved Kongsberg tingretts kjennelse av 2. mars 2005 fikk politiet samtykke til å beholde As førerkort til saken er endelig avgjort.
- (5) A påkjærte kjennelsen til Borgarting lagmannsrett. Lagmannsretten kom i kjennelse 29. juni 2005 til at avgjørelsen om tap av førerett var rettskraftig slik at tapet allerede var inntrådt. A hadde dermed ikke rettslig interesse i kjæremålet som etter dette ble avvist.
- (6) A har påkjært lagmannsrettens kjennelse til Høyesteretts kjæremålsutvalg, og har i hovedsak anført:
- (7) Lagmannsretten har lagt til grunn at en straffedom kan ha partiell rettskraft. Dette er ikke riktig. En straffedom har ikke partiell rettskraft med mindre det er særskilt hjemmel for det, jf. straffeprosessloven § 50, jf. § 453.
- (8) Påtalemyndigheten er kjent med kjæremålet, og har vist til at den del av dommen som angår domfeltes førerkort nå er rettskraftig, og at situasjonen kan sammenlignes med andre tilfeller hvor benyttelse av et forutgående midlertidig tvangsmiddel går over til effektivering av en rettskraftig avgjørelse.
- (9) Høyesteretts kjæremålsutvalg bemerker at da lagmannsretten avviste kjæremålet med den begrunnelse at A ikke lenger har rettslig interesse i å anvende kjæremål, har utvalget full kompetanse i saken, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 1.
- (10) En straffedom kan ikke fullbyrdes før den er rettskraftig med mindre den domfelte samtykker i foregrepet soning, jf. straffeprosessloven § 452 sammenholdt med § 453. Fra dette utgangspunktet gjør § 453 annet ledd et unntak ved at "[b]ruk av rettsmidler mot avgjørelse om inndragning eller mortifikasjon er ikke til hinder for fullbyrdelse av dommen for øvrig". Denne reservasjonen skyldes at inndragning og mortifikasjon er egen ankegjensstand, jf. straffeprosessloven § 314 første ledd nr. 1, og at ankedomstolen i disse tilfellene har en sterkt begrenset adgang til utenom anken å prøve avgjørelsen av straffekravet, jf. straffeprosessloven § 342 tredje ledd.
- (11) Dersom anken over lovanvendelsen fører fram, følger det av § 348 annet ledd at retten skal fastsette ny straff for de forhold hvor domfellelsen blir stående. Et sentralt spørsmål i den sammenheng er om også tapet av føreretten kan prøves. Avgjørende i den sammenheng er om tap av førerett – i likhet med inndragning og mortifikasjon – er en egen ankegjensstand eller omfattes av en av de ankegrunnene som beskrives i § 314 første ledd nr. 2.
- (12) Straffeprosessloven § 314 første ledd nr. 2 angir fire ankegrunner. Det aktuelle alternativet er "avgjørelsen om straff eller rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd nr. 1" – en ankegrunn som ofte noe forenklet omtales som straffutmålingen eller reaksjonsspørsmålet. Lovens ordlyd taler isolert sett mot at tap av førerett omfattes av denne ankegrunnen, idet tap av førerett er nevnt som egen rettsfølge i § 2 første ledd nr. 4 og fordi tap av førerett etter intern norsk rett ikke er straff og heller ikke "rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd nr. 1".
- (13) Etter § 2 skal tap av førerett behandles etter reglene i straffeprosessloven. Spørsmålet blir dermed om man skal operere med en ny, ulovfestet ankegjensstand som kommer i tillegg til oppregningen i § 314 nr. 1, eller om man, selv om § 2 første ledd nr. 4 ikke nevnes i § 314

nr. 2, likevel skal henføre tap av førerrett under ankegrunnen straffutmålingen/reaksjonsspørsmålet. Begge valg innebærer at man går ut over lovens ordlyd.

- (14) Utvalget er kommet til at tap av førerrett må anses som en del av ankegrunnen straffutmålingen /reaksjonsspørsmålet. Denne ankegrunnen ble i sin tid utformet for å sikre at ankeinstansen ved straffutmålingen skulle stå like fritt som førsteinstansen til å kunne se reaksjonene i sammenheng, jf. Straffeprosesslovkomiteens innstilling side 311. Dette innebærer at f.eks. fengselsstraff og rettighetstap inngår i samme ankegrunn og må ses i sammenheng.
- (15) I motsetning til rettighetstap etter straffeloven § 29 er tap av førerrett ikke straff etter intern norsk rett. Slektskapet er imidlertid nært, og i henhold til EMK regnes tap av førerrett som straff, jf. Rt. 2002 side 1216 på side 1228. Dessuten, og dette er etter utvalgets vurdering vesentlig, ble hensynet til ”samlet fastsettelse av konsekvensene av den straffbare handling” fremhevet som et sentralt formål med lovendringen, jf. Ot.prp. nr. 52 (2002-2003) side 1 første spalte, side 21 annen spalte og 27 annen spalte. Dersom tap av førerrett skal anses som egen ankegjensstand – noe lagmannsrettens avgjørelse synes å forutsette – kan denne samordningen i liten utstrekning oppnås som følge av de strenge begrensningene som følger av § 342 tredje ledd med hensyn til å gå utenfor ankegjensstanden.
- (16) Kjæremålsutvalget er på denne bakgrunn kommet til at tap av førerrett inngår i ankegrunnen ”avgjørelsen om straff eller rettsfølge som nevnt i § 2 første ledd nr. 1”. Denne ankegrunnen må som nevnt behandles dersom anken fører fram. Det er i denne sammenheng uten betydning at den del av tingrettens dom som lagmannsretten i avvisningskjennelsen antar har utgjort grunnlaget for tap av førerretten, ikke er påanket. Tingrettens avgjørelse om tap av førerrett er dermed ikke rettskraftig. Lagmannsrettens avvisningskjennelse må oppheves.
- (17) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Georg Fr. Rieber-Mohn
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Ole Bjørn Støle
(sign.)

Riktig utskrift: